

Əbədiyaşarlığı ilə bəşər tarixinə daxil olmuş Heydər Əliyev müasir müstəqil dövlətçilik tariximizin banisidir

(Əvvəli 2 fevral sayımızda)

Əhalinin böyük bir hissəsinin kənd təsərrüfatı ilə məşğul olduğunu nəzərə alan Heydər Əliyev Azərbaycanda texniki imkanlarla təmin olunmuş sovxoz və kolxozların fəaliyyətinə ciddi diqqət ayırırdı. Pambıqçılıq, üzümçülük, tütünçülük inkişaf edir, suvarma kanalları və dəryaçalar yaradılırdı. Nəqliyyatın inkişafına xüsusi diqqət yetirilirdi. 70-80-ci illərdə respublikada 6 mmi km. şosse, 260 km. dəmiryol xətti çəkilməsinə nail olunmuşdur. Bakı-Böyük Kəşik və Bakı-Yalama dəmir yolu xətləri elektrikləşdirilmişdir. Sosial sahənin inkişafı o dövrdə də ulu öndərin əsas fəaliyyət istiqamətlərindən birini təşkil edirdi.

İnsanlara qayğı, onların yaşayış və əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması Heydər Əliyev daxili siyasətinin əsas məqsədlərindən biri idi. Dəniz vağzalı, indiki Heydər Əliyev adına Respublika sarayı, "Moskva" Mehmanxanası, Gülüstən sarayı, yeni metro tikintiləri Heydər Əliyevin 70-ci illərdə respublikaya rəhbərliyi dövrünün nümunələridir. 1971-ci ildə Kursu kəməri, 1982-ci ildə Sabirabadda iti su təchizatı sistemi istifadəyə verildi. Mərkəzdən göstərilən məsləhətlərə baxmayaraq Heydər Əliyev Azərbaycanda quruculuq işlərini davam etdirir, yeni sahələrin inkişafına çalışırdı.

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 90 illik yubileyi proseslərinin hazırkı möhkəm təməli ulu öndər tərəfindən həmin illərdə yaradılmış potensiala əsaslanır.

Bütövlükdə Azərbaycan xalqının mədəniyyətinə və tarixinə dərin bələd olan Heydər Əliyev respublikaya rəhbərlik etdiyi illərdə təhsilin inkişafına əvəzsiz töhfələr vermiş milli kadrların hazırlanmasını keyfiyyətcə yeni mərhələyə yüksəltmişdir.

Heydər Əliyevin uzaqgörənliyi sayəsində 1971-ci ildə C.Naxçıvanskıadına respublika orta ixtisaslaşdırılmış internat məktəbinin açılması, milli hərbi kadrların hazırlanmasında müstəsna rol oynadı. Təhsilin ruslaşdırılması, tarixin saxtalaşdırılması istiqamətində imperiyanın fəaliyyətini məhdudlaşdıran Heydər Əliyev Azərbaycandan kənarında yüksək ixtisaslı kadrlar hazırlanması istiqamətində dövlət səviyyəsində böyük işlər gördü. Azərbaycanın elə bir gənəsi, kəndi, qəsəbəsi, rayonu şəhəri yoxdur ki, orada Heydər Əliyevin izi, əl işi olmasın.

Ulu öndərimiz Tovuzun Qovlar qəsəbəsində də əbədi iz qoyub. 1978-ci ildə Tovuz rayonuna səfəri zamanı Qovlar qəsəbə sovxozunda olarkən təsərrüfat rəhbəri Əli Süleymanovun iş təcrübəsinə yüksək qiymət verərək göstəriş verib ki, Qovlar qəsəbəsində kənd təsərrüfatı mütəxəssisləri hazırlayan texnikum təşkil olunsun. Elə həmin ildə tez bir zamanda texnikum təşkil edilib.

Elmə, mədəniyyət xadimlərinə böyük diqqət və qayğı onların yubileylərinin keçirilməsi, yeni mədəniyyət ocaqlarının tikilib istifadəyə verilməsi bütün dövründə Heydər Əliyevin diqqət mərkəzində olmuşdur.

1976-ci ildə Azərbaycan Sovet Ensiklopediyasının nəşrinə başlandı.

"Mən müəllim adındanyüksək ad tanıyıram" kəlamı Heydər Əliyevin böyüklüyünü bir daha göstərdi. Azərbaycanın gələcəyini məhz yüksək təhsil görmüş gəncliyimizdən asılı olduğunu dəfələrlə vurğulayan ulu öndər yaradıcı insanlara, rəssam və musiqiçilərə, sənkar və teatr xadimlərinə böyük qiymət verirdi.

1970-ci ildən Bakıda "Sovet türkologiyası" jurnalı çap olunmağa başladı. Xalqın özünüdərk, milli

dirçəliş proseslərində "Qobustan" incəsənət almanaxı ilə "Ulduz" jurnalı mühüm rol oynadı. Heydər Əliyevin qayğısı sayəsində yeni kinofilmlər, tarixi ekran əsərləri yaradıldı.

Heydər Əliyevin idarəçilik istedadı, tükenməz enerjisi və misilsiz işgüzarlığı 1982-ci ildən SSRİ-nin dövlət başçılarından biri kimi fəaliyyət göstərdiyi vaxtlarda özünü xüsusilə parlaq təzahür etdirdi.

O, ümumittifaq və dünya miqyasında yüksək nüfuzə malik idi. Ölkələrdə baş verən ən ekstremal vəziyyətlərin aradan qaldırılmasında böyük rol oynaması sayəsində dövlətin ən nüfuzlu siyasi xadimlərindən birinə çevrilmişdi. Onun nüfuzu artıqca bədxahlı və düşmənləri də çoxaldı. Bunu böyük Heydər Əliyev də bildirdi, lakin öz başladığı işlərdə və tutduğu yoldan dönməz idi.

Heydər Əliyev Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsində fəaliyyəti dövründə bu mühüm strukturun azərbaycanlaşdırılması üçün öz xalqı qarşısında misilsiz xidmət göstərmişdi.

Azərbaycan rəhbərliyinin birinci dövründə, yəni 1969-1982-ci illərdə xalq təsərrüfatı və mədəni quruculuğa dair uzunmüddətli və ardıcıl fəaliyyət proqramı hazırlayıb, onun həyata keçirilməsinə yüksək bacarıqla rəhbərlik edən Heydər Əliyev həm də bu günkü iqtisadi inkişafın təməlini, mədəni yüksəlişin əsaslarını möhkəmləndirdi.

Türk-müsəlman xalqına qarşı ayrıseçkilərin həyata keçirildiyi şəraitdə SSRİ kimi nəhəng bir dünya dövlətinin rəhbərliyinə uralmaq Heydər Əliyev misilsiz dövlət idarəçiliyi istedadı və bacarığı nümayiş etdirmişdir.

Azərbaycanın milli maraqlarına dönmədən xidmət edən Heydər Əliyev 1977-ci ildə "Azərbaycan SSR-nin yeni Konstitusiyaya layihəsində Azərbaycan dilinin Azərbaycan SSR-in dövlət dili olması haqqında maddənin əks olunmasına nail olmuşdur.

SSRİ-nin mövcudluğu dövründə Heydər Əliyev dəfələrlə SSRİ Ali Sovetində deputat seçilmiş, ittifaq sovetinin sədr müavini olmuş, 4 çağırış dabalda Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı seçilmişdi.

İlk dəfə Sosialist Əməyi Qəhrəmanı kimi yüksək ada layiq görülməyi Heydər Əliyev dörd dəfə Lenin ordeni, çoxlu digər orden və medallarla təltif edilmişdir.

1970-80-ci illərdə Heydər Əliyev Sov.İKP MK və SSRİ Ali Soveti nümayəndə heyətinin başçısı və üzvü kimi Meksika, Almaniya, Vyetnam, Koreya, Rumiya, Yuqoslaviya, İtaliya, Misir, Suriya və Hindistana rəsmi səfərlər etmişdi. Dünyanın 30-dan çox ölkəsinə səfər edib.

Heydər Əliyev dövlətçilik və siyasi fəaliyyətinin ən qaynar və şərəfli dövrü onun müstəqil Azərbaycan Respublikasına rəhbərlik etdiyi ikinci mərhələni ehatə edir. 1993-cü ildə Azərbaycan xalqının qurtuluş müharibəsinin önünə keçən Heydər Əliyev bu mübarizəni ləyaqətlə davam etdirdi.

Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin üçrəngli bayrağına Naxçıvanda Muxtar Respublikanın dövlət bayrağı kimi qəbul etməklə Heydər Əliyev tarixi-millə ənənələrinin yaradılması zəruriliyini, tarixi varisliyin qorunması vacibliyini göstərdi.

Heydər Əliyev hələ 1991-ci ildə SSRİ rəhbərliyinin guya yeni ittifaq yaratmaqla bağlı referendum təklifinə cavab verərək demişdi: "Mən yeni ittifaqa daxil olmaq və bunun üçün referendum keçirməyə heç bir şərt qoymadan əleyhinəyəm. Azərbaycan Respublikası iqtisadi və siyasi müstəqillik yolu ilə getməli, tam istiqalyyəti uğrunda mübarizə aparmalıdır".

1993-cü il oktyabrın 10-da Azərbaycan Prezidentinin andicmə mərasimində ulu öndər söyləmişdi: "Bəli yüksək və məsuliyyətli vəzifəni üzərimə götürürəm, birinci növbədə Azərbaycan xalqının zəkasına, müdrikiyyətinə, qüdrətinə güvənirəm, arxalanıram. Azərbaycan xalqının mənə bəslədiyi ümidlərdən məni üzərimə götürməyə məcbur edib. Əmin etmək istəyirəm ki, bu ümidləri doğrultmaq üçün ölümdən gələni əsirgəməyəcəyəm".

Zaman bu sözlərin həqiqətə çevrildiyini sübut etdi. Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdışı ilə əsas qayəsini azərbaycançılıq, müstəqillik, dövlətçilik, milli tərəqqi, ümimillət və ümimillət bəşəri dəyərlər təşkil edən yeni bir ideologiyanın əsası qoyuldu. Xarici siyasət milli maraqlara və uzaqgörən siyasi perspektivlərə əsaslanan xətlə inkişaf etməyə başladı. Prezidentin xüsusilə xarici siyasətdə uğurlu və cəsarətli addımlar atması, milli məqsədlər naminə ən nüfuzlu tribunardan məharətlə istifadə etməsi dövlətçiliyimizin bu günü üçün çox əhəmiyyətli idi və dostlarımızı sevindirir, bədxahlarmızı işə məyus edirdi.

1994-cü il mayın 12-də Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində ilk mərhələ kimi cəbhə xəttində atəşkəs elan edilməsinə nail olmaqla Heydər Əliyev diplomatik təfəkkürü xalqımızın genofonunun məhv edilməsinin qarşısını aldı.

Azərbaycanın təbii ehtiyatlarından və əlverişli coğrafi-strateji mövqeyindən ölkəmizin milli mənafeyinə uyğun olan irimiqyaslı beynəlxalq iqtisadi sazişlərin işlənilməsi və həyata keçirilməsi sayəsində istifadənin ən vacibi nümunəsi 1994-cü ilin sentyabrında Bakıda "Əsrin müqaviləsi" adını almış neft müqaviləsinin həyata keçirilməsi oldu. Bundan sonra da Xəzər karbohidrogen ehtiyatlarından birgə istifadə haqqında yeni-ümumilikdə 21-dən çox sazişlər imzalandı. İştirakçı dövlətlərin sayı 15-ə, şirkətlərin sayı 33-ə çatdırıldı ki, bu da Azərbaycanın yaxın illərdə 60 milyard dollardan çox sərmayə qoyulmasını nəzərdə tuturdu. Bu müqavilələr iqtid=sadi səmərədən başqa həm də çox mühüm siyasi məna kəsb

etirdi. Bakı-Supsa, Bakı-Tibilisi-Ceyhan boru kəmərlərinin tikilib istifadəyə verilməsi Heydər Əliyev iqtisadi strategiyasının tətətənəsi, onun müdrik uzaqgörənliyinin ifadəsidir.

1998-ci ilinsentyabrında tarixi böyük ləpək yolunun bərpasına yönəlmiş beynəlxalq Bakı konfransı 32 ölkəni və 14 beynəlxalq təşkilatı bir araya topladı. Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi sayəsində böyük regional birlik GUAM yaradıldı.

Azərbaycan dövlətçiliyini qoruyub saxlamaq, onu möhkəmləndirmək üçün 1994-1995-ci illərdə daxilə böyük təhlükələrin-dövlət çevrilişi və Azərbaycanı parçalamaq cəhdlərinin qarşısı vaxtında və qətiyyətlə alındı, sabitlik bərqərar edildi. Demokratik, hüquqi, sverən və dünyəvi dövlət quruculuğu sahəsində ardıcıl siyasət yeridərək insan hüquq və azadlıqlarının başlıca prinsiplərinin bərqərar edilməsi yolunda 1995-ci ildə ümumxalq səsverməsi yolu ilə qəbul edilən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası böyük hadisə oldu. Dövlətimiz insan hüquq və azadlıqları sahəsində demək olar ki, bütün beynəlxalq konsepsiyaları və sazişlərə qoşulmuşdur. Ölkədə çox partiyalı parlament fəaliyyət göstərdi.

Heydər Əliyevi çağdaş türk dünyasının ən nüfuzlu şəxsiyyəti kimi seçiyələndirən meyarlardan biri də onun yarixin axı və amansız sınaq dövrələrində, ermənilərin xüsusilə qəddarlıqla həyata keçirdikləri soyqırımını nəticəsində dünyanın ayrı-ayrı ölkələrinə səpələnmiş azəri türklərinin birlik və həmrəyliyinə yaradılması sahəsində müstəsna xidmətləridir. Məhz 1991-ci ildə Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 31 dekabr-Dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi günü elan olundu. Ulu öndərin təşəbbüsü və bilavasitə rəhbərliyi ilə 2001-ci il noyabrın 9-10-da Bakıda Dünya Azərbaycanlılarının I qurultayı keçirilmiş, Azərbaycan diasporunun fəaliyyətinin canlandırılması və gücləndirilməsi sahəsində çox mühüm qərarlar qəbul edilmişdir.

Müstəqil dövlətçiliyimiz Heydər Əliyev tərəfindən formalaşdırılan mədəni-ideoloji əsas dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyinə mənəkləndiriləcəyində həlledici rol oynamışdır.

Bu gün ulu öndərin şah əsəri olan, müstəqil, demokratik, dünyəvi Azərbaycan dövləti Heydər Əliyev siyasi kursu əsasında prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü, düşünlü, daxili və xarici siyasətini nəticəsində günü-gündən inkişaf edir, dünyanın nəzər diqqətini özünə cəlb etməkdədir. Bu uğurlu siyasi kursun verdiyi nəticədir ki, artıq Azərbaycan regionun lider dövləti, dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrindən biridir.

Tarixi əvəzolunmaz şəxsiyyət, bənzərsiz dünyəvi siyasi xadim, dünyanın qəbul etdiyi və məsləhətələdiyi, dünyanın hərbi, siyasi, informasiya müharibəsi tarixinə yeniliklər bəxş etmiş, 30 ildən artıq bir vaxtda davam edən erməni işğalına 44 günlük müharibədə son qoyaraq beynəlxalq erməni lobbilərinin, ermənipərəst dövlətlərin, bezi beynəlxalq təşkilatların ikili mövqelərini, informasiya vasitələrinin yalan, yudurma azərbaycan təbliğatlarını darmadağın edərək, onları söndürən, xalqımızın milli qəhrəmanı, vətən müharibəsi qəhrəmanı, hər bir azərbaycanlının prezidenti Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin ulu öndərin siyasətinin davamı olaq 2003-cü ildən həyata keçirdiyi uğurlu məqsədyönlü, düşünlü, dünyəvi və xarici siyasət ölkəmizi daha qüdrətli dövlətə çevirmiş, beynəlxalq ələmdə nüfuzunu daha da artırmışdır.

Dəmir QURBANLI

